Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 1 8 2 1 0 3 1 1

JESENSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 1

Šolski esej (najmanj 700 besed)

Petek, 24. avgust 2018 / 120 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva konceptna lista in dva ocenjevalna obrazca.
Priloga z izhodiščnim besedilom za razlagalni/interpretativni esej je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati naloge, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca). Svojo šifro vpišite tudi na konceptna lista.

Izpitna pola vsebuje navodila za razpravljalni in razlagalni/interpretativni esej. Esej naj obsega najmanj 700 besed. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 50.

V preglednici zaznamujte izbrani esej z "x".

1.	2.

Pišite **v izpitno polo** z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom. Pišite čitljivo in skladno s pravopisnimi pravili, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Če se zmotite, napačno besedo ali poved prečrtajte in jo zapišite na novo. Nečitljiv esej bo ocenjen z 0 točkami. Osnutek eseja pišite na konceptna lista. Osnutek se pri ocenjevanju ne upošteva.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 1 prazno.

© Državni izpitni center
Vse pravice pridržane.

M 1 8 2 1 0 3 1 1 0 2

V sivo polje ne pišite.

Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia

V sivo polje ne pišite.

Priloga k izpitni poli 1 (M182-103-1-1)

Ciril Kosmač: Pomladni dan (odlomek)
Ciril Kosmač: Pomladni dan. Ljubljana: DZS, 2001. 256–258.

Sedel sem k teti, se zleknil v vresje in se zamaknil po dolini, da bi se moja žgoča čustva razlila po zelenini ter se pomirila.

»To bi ti moral napisati,« se je po premolku oglasila teta.

»Mhm ...« sem nejevoljno zapredel, ker mi ni bilo do razgovora.

Toda teta ni odnehala.

»Tako neverjetna zgodba!« je vzkliknila.

»Pisati je treba verjetne zgodbe,« sem odgovoril, ne da bi jo pogledal.

»Seveda. Nič ne rečem ... Ampak samo pomisli, kakšno naključje! Čeh in Italijan, oče in zet tako rekoč, pa ležeta v isti grob. Daleč od doma. Tukaj. Pri nas. V Obrekarjevem dobu ...«

»V umetnosti naključja niso preveč priporočljiva.«

»Toda če je bilo res!« je poskočila teta.

»Res ali ne res, naključja me motijo. Najbolj me moti Ginova smrt. Smrt po golem naključju, brez njegove volje in brez zunanjih sil! ... Če bi to napisal, bi mi lahko rekli, da sem Gina pač moral nekako spraviti s sveta, če sem ga hotel zagrebsti v kadetov grob.«

»Toda če je bilo res!« je spet poskočila teta.

»Dobro!« sem pribil. »Bilo je res. In vendar si se ti zlagala Kadetki, da je Gino padel v Dominovem robu. In ta laž ti ni prišla na jezik šele pri grobu. O tem si razmišljala že na Dolenji Travni. Zakaj?«

»Za-kaj?« je zevnila teta. »Zato, ker ...« Razširila je roke in umolknila.

»Zato, ker si pisala zgodbo,« sem rekel mirno. »Skušala si popraviti, dopolniti kos življenja. Vedela si, da bi bilo Kadetki neprimerno teže pri srcu, če bi izvedela, kako je Gino umrl. Čutila si, da Gino ne bi bil cel, da bi mu nekaj manjkalo. Zato si ga poslala v Dominov rob, v smrt, ki je prepričljiva in ki je zaključila njegovo podobo.«

»Saj, saj, saj!« je naglo pritrjevala teta in me bistro gledala.

»Vidiš. To sicer ni res, a je bolj resnično.«

»Seveda!« je prikimala. »Bolj prav je.«

»Bolj prav ... Dobro si povedala. Tudi za prav gre. Umetnost ima svoje zakone, ki niso nikjer zapisani, a so zato tembolj neizprosni, ker so živi in neomajni. A kaj bi govoril o tem. Boš že videla. Kmalu boš še sama verjela, da je Gino res padel v Dominovem robu. Prišla bo Kadetka in te bo spraševala o njegovi smrti, ti pa ji boš pripovedovala, kako je obležal v Trnarjevem Vrbju, kako je možato prenašal bolečine in kaj vse je naročil, preden je izdihnil. Pozabila boš njegovo resnično smrt in verjela v izmišljeno.«

»Ooo ...« je teta široko odprla oči. »Saj bom res. Saj se mi že zdaj zdi, da je tam padel. Saj je bil miner. Ko je prižigal vžigalno vrvico, je gotovo mislil: Zdaj bo treščilo po dolini in Božena bo vedela, da je to moj pozdrav ... O, saj se mi že blede!« je vzkliknila in se prijela za glavo. »Kako je to čudno! ...«

»Čudno, čudno,« sem prikimal.

»In ti tako pišeš? ... Iz svoje glave? … Čudno ...«

»Čudno. A najbolj čudno je, da človek v to zabije vse svoje življenje, da prebedi noči in noči, z vsem svetom sprt, lačen in premrl, in piše, piše, piše, brez pritiska in brez ukaza. Od kod ta obsedenost! In le čemu? ... Mar bi drva sekal!«

»Oooo ...« je vzdihnila teta. »Ali si hud?«

»Kaj bom hud!« sem zamahnil z roko. Nato sem se nasmehnil in dodal: »Pa tudi če bi bil hud, bi bilo to samo na zunaj res, resnično pa ne bi bilo.«

Pogledal sem po dolini. Ležala je pred mano, odprta in razgrnjena vse do Baškega hriba. Od tam naprej je silila v nebo cela truma vrhov in gora najrazličnejših velikosti in oblik, za vsemi in nad vsemi pa je ponosno stal širokoplečati, stari sivolasi Krn in mirno žarel v zahajajočem soncu. Ob tej uri se je pokrajina že spreminjala. Kar vidno je izgubljala jasne obrise in kopnela v večerni mrak. Pomiril sem se ter se vprašal, od kod poznam prav to sliko. I, seveda, pred petnajstimi leti sem jo gledal prav s tega kolnika; zraven mene je stala dvanajstletna Kadetka s

OBRNITE LIST.

perforiran list

V sivo polje ne pišite.

šopkom šmarnic v rokah; pocukala me je za rokav, uprla vame velike, sinje oči ter me z vso otroško resnobo vprašala, če si lahko zamislim, da me sploh ne bi bilo.

Ob tem živem spominu sem zmajal z glavo in se nasmehnil.

»Ne, tega si res ne morem zamisliti,« sem zamrmral. »A tudi, če bi si lahko zamislil, bi mi bilo strašno žal. Tako rad živim!«

»Kaj praviš?« se je oglasila teta.

»O, nič,« sem zamahnil z roko. »Samo glasno mislim.«

»O Kadetki?«

»Tudi,« sem prikimal. »Nemara bom nekoč le napisal zgodbo o njej, kljub vsem naključjem, ki me tako motijo, kajti poglavitno vlogo sta odigrali dve strašni naključji – dve svetovni vojni.«

»Da boš napisal?« se je razveselila teta.

»Bom. A ti se boš jezila, ker ne bo vse tako, kakor je bilo res. Tudi jaz se bom včasih zlagal, kakor si se ti.«

»Samo, da bo lepo!« je odgovorila.

»Če bo resnično, bo tudi lepo,« sem rekel in vstal.

V sivo polje ne pišite.

1. RAZPRAVLJALNI ESEJ

Pisateljski razvoj Jakoba Beera iz *Ubežnih delcev* in pripovedovalca *Pomladnega dneva*

V obeh romanih spoznavamo razvojno pot literarnih ustvarjalcev, Jakoba Beera v *Ubežnih delcih* in pripovedovalca v *Pomladnem dnevu*. Primerjajte družine, v katerih sta si besedna umetnika, Jakob Beer in pripovedovalec romana *Pomladni dan*, v otroštvu in mladosti oblikovala svojo osebnost. Pojasnite, katera težka doživetja so vplivala na njuno literarno ustvarjanje in kako. Kakšno vlogo ima v njunem življenju pisateljevanje? Kaj pa vam pomeni besedna umetnost?

Pazite na jezik, zgradbo in slog svojega pisanja.
Esej naj obsega najmanj 700 besed.

2. RAZLAGALNI/INTERPRETATIVNI ESEJ

Ciril Kosmač: Pomladni dan (odlomek)
Ciril Kosmač: Pomladni dan. Ljubljana: DZS, 2001. 256–258.

V odlomku se pripovedovalec in teta pogovarjata o Kadetki in o literarnem ustvarjanju. Kako bi odlomek povezali z dialogom iz začetka romana, ko oče spodbuja pripovedovalca k pisateljevanju, in ga na podlagi te povezave ustrezno naslovili ter svojo odločitev utemeljili? Predstavite tetino podobo, kakršna se v odlomku izoblikuje skozi njeno besedno in nebesedno govorico, ter jo primerjajte z njeno podobo v celotnem romanu. Kaj sami menite o lepoti, resnici in resničnosti v književnosti nasploh in v Kadetkini zgodbi?

Pazite na jezik, zgradbo in slog svojega pisanja.
Esej naj obsega najmanj 700 besed.

M 1 8 2 1 0 3 1 1 0 6

V sivo polje ne pišite.

Prazna stran

V sivo polje ne pišite.

NASLOV IZBRANEGA ESEJA

M 1 8 2 1 0 3 1 1 0 8

V sivo polje ne pišite.

V sivo polje ne pišite.

M 1 8 2 1 0 3 1 1 1 0

V sivo polje ne pišite.

V sivo polje ne pišite.

M 1 8 2 1 0 3 1 1 1 2

V sivo polje ne pišite.

V sivo polje ne pišite.

M 1 8 2 1 0 3 1 1 1 4

V sivo polje ne pišite.

V sivo polje ne pišite.

M 1 8 2 1 0 3 1 1 1 6

V sivo polje ne pišite.